

6. Лігоненко, Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методичні засади та практичний інструментарій [Текст] : монографія / Л. О. Лігоненко. – К. : Наукова думка, 2000. – 390 с.

7. Теория и практика антикризисного управления [Текст] : учебник для вузов / под ред. С. Г. Беляева, В. И. Кошкина. – М. : Закон и право : ЮНИТИ, 1996. – 469 с.

8. Экономическая стратегия фирмы [Текст] / под ред. А. П. Градова. – С.Пб. : Специальная литература, 1995. – 414 с.

9. Ансофф, И. Стратегическое управление [Текст] : [пер. с англ.] / И. Ансофф. – М. : Экономика, 1989. – 519 с.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.

© Т.С. Пічугіна, Л.Д. Забродська, 2011.

УДК 640.43:658.8:001.891.

Т.М. Парцирна, канд. екон. наук, доц.

О.П. Афанасьєва, ст. викл.

В.Г. Бєлїченко, студ.

К.В. Джуглей, студ.

МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТОРІВ УСПІХУ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ХАРКОВА

Розглянуто процес маркетингового дослідження факторів успіху закладів ресторанного господарства Харкова, а саме: прийнятний рівень цін, розважальні шоу-програми, широкий асортимент продукції, атмосфера закладу, зручність розташування, проведення конкурсів, акцій рекламного характеру.

Рассмотрен процесс маркетингового исследования факторов успеха заведений ресторанного хозяйства Харькова, а именно: приемлемый уровень цен, развлекательные шоу-программы, широкий ассортимент продукции, атмосфера заведения, удобное расположение, проведение конкурсов, акций рекламного характера.

The process marketing research the factors of success is considered, namely, acceptable standard of prices, entertaining shows-programs, wide assortment of products, atmosphere of establishment, comfortable location, holding a competition, actions of publicity character, establishments the restaurant economy of Kharkov.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні успіх закладів харчування на ринку залежить від великої кількості факторів,

як зовнішніх, так і внутрішніх. В умовах загострення конкуренції популярність закладів харчування серед відвідувачів визначається відповідністю створеного продукту потребам і бажанням людей, а не лише базовими якістю та ціною. Заклади ресторанного господарства для молоді – це не лише мережі фаст-фуду. Низка ресторанів, барів і кафе вибрали для себе молодіжну аудиторію як цільову. Мало рестораторів цілеспрямовано працює з молодіжною аудиторією, а тим часом саме молодь є активним споживачем послуг демократичних закладів. Тому є актуальним дослідження факторів, що визначають успіх закладів ресторанного господарства на ринку серед молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми конкурентоспроможності та факторного аналізу діяльності підприємства вивчає багато закордонних та вітчизняних вчених, а саме: Г. Армстронг, Л.В. Балабанова, А.В. Войчак, П. Котлер, Є. Голубков, С.В. Скибинський, П. Хаг. Але ще дуже мало в літературі приділяється уваги прикладним маркетинговим дослідженням ринку підприємств харчування, зокрема дослідженням попиту різних сегментів споживачів, серед яких велику частку займають молоді люди у віці 18-22 років.

Мета та завдання статті. Мета нашого дослідження – виявити, наскільки відповідає сьогодні мережа закладів харчування потребам і бажанням молоді. Для цього було проведене маркетингове дослідження за допомогою анкетного опитування.

Предметом дослідження є ставлення молоді студентського віку до відвідування підприємств харчування. Потрібно з'ясувати інтенсивність відвідування, обсяг замовлень, причини невподобань або відмови споживачів від відвідування закладів та пошук факторів, що задовольняють вибір відвідувачів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час дослідження всього було опитано 120 мешканців м. Харкова у віці 18-22 років, серед яких було 69% жінок та 51% чоловіків.

Для визначення залежності частоти відвідування підприємств від доходів молоді ми отримали такі дані (у % респондентів, що відвідували підприємства харчування):

- 15 кожен день;
- 17,5 2-3 рази на тиждень;
- 23,3 1 раз на тиждень;
- 10 1 раз на 1,5-2 тижні;
- 10 1 раз на місяць;
- 5,8 1 раз на 1,5-2 місяці;
- 5,8 1 раз на 3-4 місяці;

- 3,3 1 раз на півроку;
- 7,5 менше, ніж 1 раз на півроку.

Провівши маркетингове дослідження, визначено, яку кухню обирають молоді люди, з ким найчастіше відвідують заклади та скільки готові витратити на улюблені страви та напої. Нами було з'ясовано, які типи закладів обирає молодь. Так, 46% опитаних частіше відвідують кафе, буфети та їдальні обирають лише 14% респондентів (рис. 1).

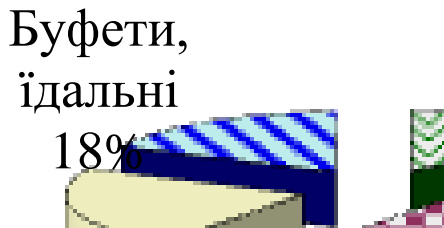

Рисунок 1 – Заклади харчування, до яких схиляється молодь

За результатами даного дослідження можна отримати висновки відносно смаків та уподобань молоді як однієї з найбільш привабливих цільових аудиторій для багатьох закладів харчування.

Переваги респондентів під час вибору закладів харчування край неоднозначні й зумовлені, переважно, їх рівнем доходу.

Важливість факторів, що мають вплив на вибір відвідувачами закладів харчування, розподілилась наступним чином (табл. 1).

Таблиця 1 – Фактори, що визначають вибір закладів харчування, %

Підприємство	Асортимент	Ціна	Якість страв	Обслуговування
1. Кафе	24	38,1	26	11,5
2. Ресторан	20,1	9,2	34,8	32,7
3. Бар	36,4	32,1	18,2	13,1
4. Fast-food	19,3	57	14,2	9,2
5. Їдальня	9,2	69,7	13,4	7,4
6. Буфет	17,7	56	15,2	11

Найбільшу увагу молодь приділяє ціні продукції – так відповіли 44% опитаних. Ціна відіграє визначальну роль під час відвідування кафе, Fast-food, їдальні та буфетів. Якщо відвідувачі бажають

отримати високу якість страв та рівень обслуговування, вони обирають ресторан. Відвідувачі барів цінують широкий асортимент даного закладу. Відносно лояльно респонденти ставляться до сервісу – лише для 14% обслуговування має важливу роль.

Зазвичай студенти обирають ресторани і кафе, де середній чек не перевищує 50-100 грн.

Результати дослідження виявили, що 25% опитаних відвідують підприємства харчування щонайменше 1 раз на 2 тижні, і 42% респондентів – принаймні 1 раз на тиждень є клієнтами закладів харчування (рис. 2).

Рисунок 2 – Частота відвідування закладів харчування

Більшість студентських закладів, розташованих поряд із вищими навчальними закладами відзначають, що пік відвідуваності доводиться на денний час. Але в закладах, де частка студентів менша, цей час розтягується до 21 години. На питання «В який час ви зазвичай відвідуєте заклади харчування?», ми отримали такі відповіді: майже 40% респондентів – ходять у кафе увечері на вихідних; менше схильні опитані харчуватися вранці на робочому тижні – 3% (рис. 3).

Заклади, в яких великий відсоток аудиторії – молодь, особливо схильні до сезонних змін відвідуваності. Під час зимових канікул і в учбовий час тут більше студентів, на час сесії і в літній – частка молоді в кафе знижується. Важливу роль у залученні молоді окрім доступних цін відіграє місце розташування закладів. Вони часто знаходяться поряд з вищими навчальними закладами, у розважальних центрах, поряд з кінотеатрами.

Удень на робочому тижні

Уранці у вихідні

Рисунок 3 – Час відвідування закладів харчування

Було з'ясовано, що 4% опитаних відвідують заклади харчування наодинці; 27% опитаних відвідують удвох; 48% опитаних відвідують компанією з 3–4 осіб; 17% опитаних відвідують компанією з 5-6 осіб; 2,5% опитаних відвідують компанією більше 6 осіб.

Але великі столи із студентами не дуже вигідні закладу, адже студенти не найприбутковіша аудиторія, як правило, їхній середній рахунок трохи нижче рахунка звичайних відвідувачів. Студенти – це дуже контактна група, адже вони з цікавістю стежать за акціями, новими заходами і введенням нових страв. Хоча, як показали результати опитування, 60% респондентів частіше замовляють ті страви, які вже спробували.

Що стосується статевої структури уподобань щодо вибору кухні, то українську, російську і кавказьку кухні найчастіше обирають чоловіки. Жінки віддають перевагу японським та італійським стравам.

Заклади харчування, що пропонують страви української кухні, обрали 39,2% опитаних; російської кухні, обрали 27% опитаних; кавказької кухні, обрали 11% опитаних; японської кухні, обрали 12,6% опитаних.

На питання «Скільки часу Ви витрачаєте на дорогу до закладу харчування?» ми отримали такі відповіді: 33% опитаних готові витратити 20...30 хв на те, щоб дістатися до закладу ресторанного господарства; 3,2% – 40...50 хв на дорогу; 3,2% опитаних готові витратити від 50 хв до 1 год на те, щоб дістатися до закладу ресторанного господарства (табл. 2).

Таблиця 2 – Аналіз відповідей на запитання «Скільки часу Ви витратите на дорогу до закладу харчування?»

Час	Опитано осіб, (f)	Xi	Xi*f
До 10 хв	13	5,5	71,5
11...20 хв	18	15,5	279
21...30 хв	39	25,5	994,5
31...40 хв	26	35,5	923
41...50 хв	4	45,5	182
51...60 хв	4	55,5	222
Більше години	0	0	
Важко відповісти	9		
Усього:	120		

Середній час дороги до підприємства харчування дорівнює $(71,5+279+994,5+923+182+222)/120 = 22$ хвилини.

Студенти завжди дуже активно реагують на різноманітні маркетингові заходи. Інформація про заходи, конкурси і знижки поширюється в студентському середовищі дуже швидко. Промоакції та програми знижок ефективно працюють у середовищі студентської аудиторії. У той же час демократична цінова політика і знижки не єдине, що залучає молодь в кафе і ресторани.

Головне для молоді – атмосфера клубу, «тусовки». Атмосфера створюється кухнею, декоративним оформленням ресторану, персоналом, музикою і самими гостями. Модні серед студентів заклади прагнуть жити в молодіжному ритмі і настрої, приділяти увагу не лише їжі, але й іншим аспектам життя – музиці, літературі, кіно. Для цього багато підприємств використовує молодіжні медіаресурси, у тому числі соціальні мережі.

Клуби-ресторани, розраховані на модну публіку, зазвичай не обмежують вік гостей і не працюють з конкретними віковими групами. Але саме молодь надзвичайно чутлива до модних, сучасних віянь.

Більшість учасників ринку погоджуються, що студенти – «інвестиційна група». Керівництву закладів необхідно мислити стратегічно, розуміючи, що якщо вони завоюють лояльність молодих людей зараз, то в майбутньому студенти можуть стати їх постійними гостями.

Висновки. Таким чином, за результатами проведеного маркетингового дослідження можна виділити наступні фактори успіху закладів харчування на ринку Харкова:

- прийнятний рівень цін;

- широкий асортимент продукції, орієнтований на час доби;
- атмосфера закладу;
- розважальні, тематичні та святкові шоу-програми;
- зручність розташування;
- проведення конкурсів, акцій розважального та рекламного характеру.

Отже, як показує наше дослідження, секретом успіху закладів харчування серед молоді у сьогоднішніх умовах є правильне меню, запропоноване за низькими цінами. А ті ресторани, які зможуть при цьому створити особливу атмосферу у своєму закладі, матимуть шанс стати насправді популярними, незважаючи на кризу.

Список літератури

1. Балабанова, Л. В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємства [Текст] / Л. В. Балабанова. – К. : Професіонал, 2006. – 448 с.
2. Войчак, А. В. Маркетингові дослідження [Текст] : підручник / А. В. Войчак, А. В. Федорченко ; за наук. ред. А. В. Войчака. – К. : КНЕУ, 2007. – 402 с.
3. Голубков, Е. П. Маркетинговые исследования, методология и практика [Текст] / Е. П. Голубков. – М. : Финиреа, 2000. – 464 с.
4. Котлер, Ф. Основы маркетинга. Профессиональное издание [Текст] / Ф. Котлер, Г. Армстронг. – 12-е изд. – М. ; СПб. : Вильямс, 2008. – 1072 с.
5. Полторацк, В. А. Маркетингові дослідження [Текст] : навч. посібник / В. А. Полторацк. – К. : Центр учбової літератури, 2003. – 388 с.
6. Скибінський, С. Маркетинг [Текст] : підручник / С. Скибінський. – Львів : Місіонер, 2000. – 640 с.
7. Хаг, П. Маркетинговые исследования: руководство по планированию, методологии и оценке [Текст] / П. Хаг ; пер. с англ. – К. : Знання-прес, 2005 – 418 с.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.

© Т.М. Парцирна, О.П. Афанасьєва, В.Г. Беліченко, К.В. Джуглей, 2011.

УДК 658.8.036.5

Т.В. Шталь, канд. екон. наук, докторант

КОНЦЕПЦІЯ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ ФОРМУВАННЯ СПОЖИВЧОЇ ЦІННОСТІ НА ОСНОВІ ПОТЕНЦІАЛУ ЯДРА БІЗНЕСУ

Розглянуто проблему обґрунтування значущості споживчої цінності у формуванні конкурентних переваг підприємства ресторанного господарства (ПРГ). Запропоновано концепцію маркетингових стратегій формування споживчої цінності на основі потенціалу ядра бізнесу.